

Polacy i Żydzi w szkole

W znanej i cenionej w środowisku serii Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego Edukacja Nauczycielska Polonisty ukazało się niedawno opracowanie Agnieszki Kania *Lekcja (nie)obecności. Dziedzictwo polsko-żydowskie w edukacji polonistycznej*. Publikacja jest kontynuacją rozważań autorki o polskiej tożsamości narodowej, poszerzoną tym razem o tożsamość kulturową. O poprzedniej książce także pisałem na łamach „Forum Akademickiego” (*Lekcja tożsamości narodo-*

wej, FA, nr 3/2016).

Problematyka dziedzictwa polsko-żydowskiego od dawna jest podejmowana doraźnie przede wszystkim w wypowiedziach polityków i publicystów, którzy bardzo często odwołują się do emocji. Szkoda, że o wspólnej przeszłości Polaków i Żydów w edukacji szkolnej mówi się raczej marginalnie i na ogół bez pogłębiania problematyki. A jest to problematyka złożona, bolesna i wielokontekstowa, co z kolei wymaga odpowiedniego przygotowania zarówno merytorycznego, jak i metodycznego. Lektura *Lekcji (nie)obecności* dowodzi, że autorka ma kompetencje w obu tych zakresach i w umiejętny sposób dzieli się nimi z czytelnikami.

Za podstawę swoich rozważań Agnieszka Kania wybrała różnego typu teksty, praktyki edukacyjne oraz wyniki własnych badań. W ogromie materiału źródłowego i przedmiotowego autorka dokonała interesujących, bo wielokontekstowych i inspirujących wyborów lekturowych. Ponadto odwołała się do konkretnych – własnych i cudzych – doświadczeń edukacji szkolnej i pozaszkolnej na temat wspólnego dziedzictwa Polaków i Żydów. Książka zawiera inspirujące podpowiedzi i wskazówki organizacyjno-metodyczne. A wszystko jest poparte wynikami autorskich badań prowadzonych wśród młodzieży polskiej i izraelskiej.

Lekcja (nie)obecności porusza niezwykle ważne z punktu widzenia edukacyjnego, wychowawczego i społecznego problemy, takie jak: tożsamość narodowa, tożsamość kulturowa, stosunek do „innego”, mowa nienawiści czy pamięć zbiorowa.

Przywołam teraz kilka istotnych konstatacji autorki, które sygnalizują wyzwania dydaktyczne związane z tytułową problematyką. Po pierwsze, przypomina ona coś, o czym wielu nie wie albo nie pamięta, tzn. że Żydzi na ziemiach polskich byli „mniejszością niezwykle różnorodną: od ubogich mieszkańców sztetli, poprzez chasydów, do w pełni zasymilowanych przedstawicieli inteligencji, którzy odrzuciwszy „żydowskość”, wybrali „polskość”, choć nie zawsze był to wybór ułatwiający życie” (s. 45). Po drugie: „Trudny proces przyswajania przez polskich i izraelskich studentów faktów niepoznanych w toku edukacji szkolnej prowokował pytanie: Dlaczego nam o tym nie powiedziano?, a następnie pozwalał na lepsze zrozumienie racji obu stron i skłaniał przyszłych pedagogów do zweryfikowania własnej wizji nauczania” (s. 15). „Postawiony w ogniu uczniowskich pytań nauczyciel potrzebuje choćby minimalnych orientacji w najbardziej palących kwestiach, aby wyciszyć panujące w klasie emocje, rozwiązać choć trochę wątpliwości, oddzielić fakty od opinii, przedstawić skalę komplikacji problemu” (s. 147).

Autorka w pełni świadoma niezwyklej złożoności problematyki podjęła udaną próbę omówienia wybranych – jakże istotnych i pasjonujących – zagadnień dziedzictwa polsko-żydowskiego. Książka pozwala bowiem należycie rozeznaczyć się w złożonych kontekstach społeczno-kulturowych niezbędnych do zrozumienia omawianych treści na lekcjach polonistycznych i wychowawczych. Dlatego moim zdaniem warto upowszechniać ją zarówno wśród polonistów praktyków, jak i akademików oraz studentów filologii polskiej o predylekcjach nauczycielskich.

Marcin Lutomiński

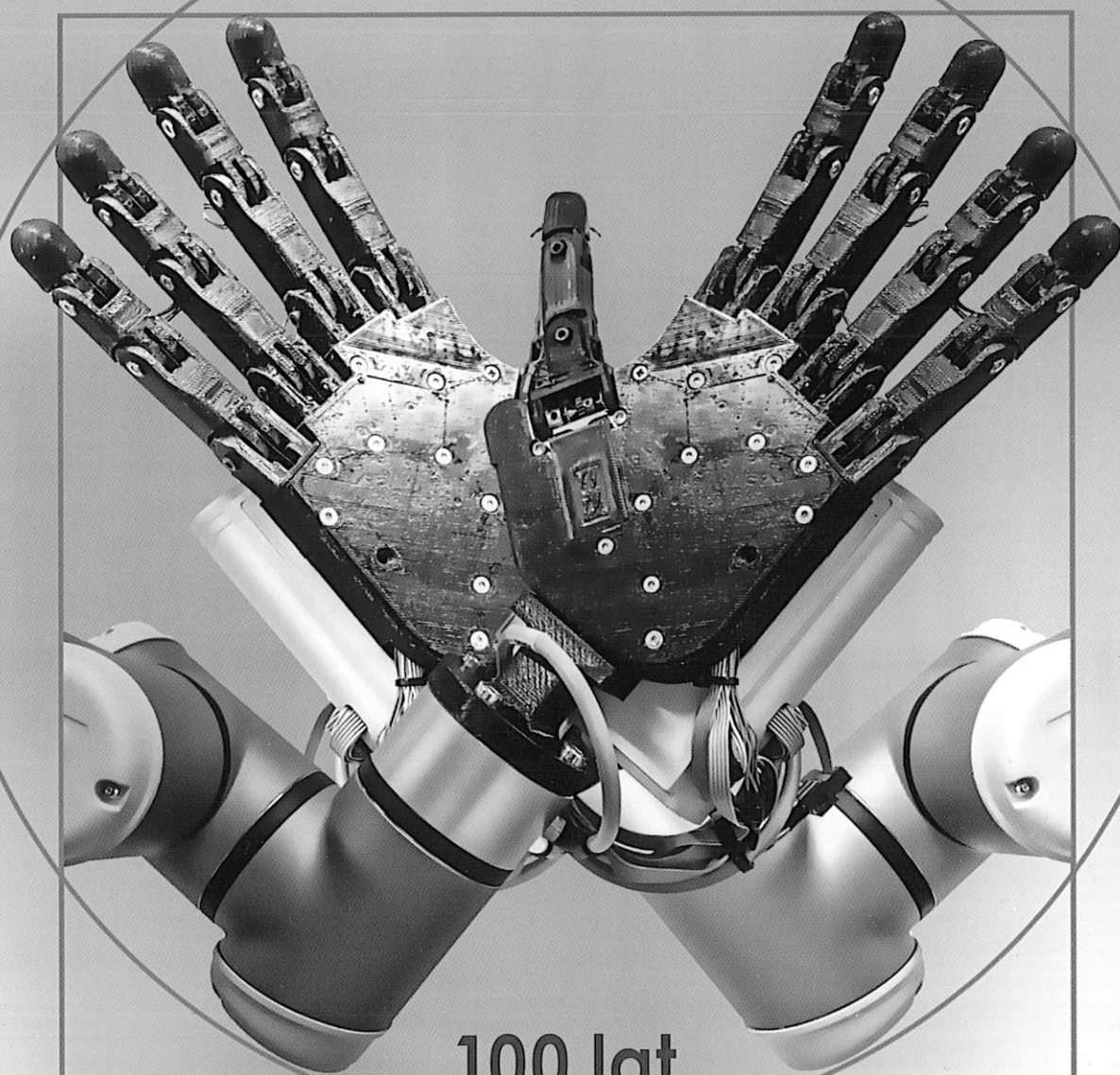
Agnieszka KANIA, **Lekcja (nie)obecności. Dziedzictwo polsko-żydowskie w edukacji polonistycznej**, Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych UNIVERSITAS, Kraków 2017, seria: Edukacja Nauczycielska Polonisty.

FORUM

AKADEMICKIE

9

Wrzesień 2018
18,99 zł (VAT 5%)

100 lat

wyższego szkolnictwa technicznego w Poznaniu

str. 33-50

